

РОБЪРТ ЧЕЙМБЪРС В ДВОРА НА ДРАКОНА

Превод от английски: Радин Григоров, 2014

chitanka.info

*Хулецо, който грешниците състрадаваш,
предшествениците си в Ада съжаляваш: не смей
към Бог за милост да мълвиш! Че кой си ти
Всевишния да поучаваш?*

В църквата „Св. Варнава“ службата приключваше; духовниците напускаха олтара; момчетата от хора се отдръпнаха от мястото си и се струпяха в съпрестолията. Швейцарски гвардеец в красива униформа закрочи по южната пътека, стоварващ копието си при всяка четвърта крачка. Зад него вървеше сладкодумният проповедник монсеньор Ш.

Аз, седнал близо до перилото, се обърнах към западния край на църквата по примера на останалите богомолци. С известно шумолене паството отново зае местата си. Проповедникът се изкачи на амвона; органът затихна.

Обожавах да слушам музиката в „Св. Варнава“. Звученето на органа бе прекалено сложно за ограничените рамки на възприятието ми, но изразяваше жизнена, пък макар и хладна интелигентност. Освен това то притежаваше типично френска изтънченост: овладяна в превъзходството си, изтъкната и сдържана.

Но днес още от първия акорд бях доловил някаква недобра, дори жестока промяна. По време на вечернята органът край олтара бе подкрепял красивия хор, но на моменти, своеволно, от западната галерия, където се намира големият орган, нечия груба ръка бе накъсвала въздигнатото спокойствие на ясните гласове. Ставаше дума за нещо, в което личеше умисъл, а не липса на умение. То се бе случвало отново и отново, насочвайки мислите ми към нещо, което бях прочел в книгите си по архитектура. Ставаше дума за древния обичай да се освещава хорът веднага след построяването му, а нефът, понякога довършван половин век по-късно, често не получавал такава церемония. Това ми даде основание да се зачудя дали и с тази църква не се е случило така. И дали нещо, което по принцип не би си намерило стряха в християнски храм, не се е промъкнало незабелязано в западната галерия. Бях чел за подобни случаи, макар и не в архитектурни книги.

Тогава си припомних, че църквата „Св. Варнава“ е на не повече от сто години. И не можах да не се усмихна на неподходящите мисли за средновековни суеверия сред тази прекрасна постройка в стил рококо.

След края на службата трябваше да последва тиха музика, която да подтиква към размисли във времето преди проповедта. Но наместо това дисонансът в другия край на църквата се усили с оттеглянето на духовниците и стана неконтролируем.

Аз съм от онези деца на по-старо и по-непринудено поколение, което не обича да се вглежда за психологически тънкости в изкуството; по тази причина никога не бях търсил в музиката нещо повече от мелодия и хармония. Но в лабиринта от звуци, долитащ сега, можех да доловя мотива на нечие преследване. Нагоре и надолу го преследваха педалите, а мануалите крещяха одобрително. Който и да бе клетникът, нямаше голяма надежда да избяга!

Изнервеното ми раздражение преля в гняв. Чие дело бе това? Кой си позволяваше да свири по подобен начин наред святата служба? Погледнах към хората край себе си: никой не изглеждаше смутен. Белезникавите чела на коленичилите монахини все още стояха обърнати към олтара и не губеха нищо от отдадеността си. Издокараната дама край мен гледаше нетърпеливо монсеньор Ш. Според лицето ѝ човек можеше да остане с впечатление, че в момента изпълняват „Ave Maria“.

Най-сетне проповедникът се прекръсти и изиска тишина. Аз с радост се обърнах към него. До този момент не бях открил покоя, на който при влизането си в църквата този следобед се бях надявал.

Бях изтощен от три поредни нощи телесно страдание и умствени мъки: последната нощ бе най-мъчителна. В любимата си църква бях отвел грохнало тяло и замаян до изключителна чувствителност разсъдък, защото бях прочел „Кралят в жълто“.

— Изгрява слънцето и те се събират и лягат в своите леговища — поде проповедникът със спокоен глас и плъзна поглед над паството си. А аз погледнах, без да зная защо, към отсрещния край на църквата. Органистът тъкмо изникваше иззад тръбите; той прекоси галерията, за да изчезне зад малка врата, чиито стълби отвеждаха право на улицата. Въпросният бе слабават човек, с лице тъй бяло, колкото черно бе палтото му.

„Прав ти път, помислих си аз, отървахме се от противната ти музика. Дано през останалото време те замества помощникът ти.“

Облекчен — дълбоко, успокояващо облекчен — се обърнах към благото лице в амвона и се подготвих да слушам. Най-сетне щях да получа спокойствието, за което копнеех.

— Чеда мои — продължи свещеникът, — една истина човешката душа намира най-трудна за усвояване: че няма от какво да се бои. Душата не е способна да проумее, че нищо не е способно да я нарани.

„Интересна доктрина за един католически духовник, рекох си мислено, да видим как ще го съчетае с църковното учение.“

— Нищо не може да нарани душата — продължаваше да говори той с чист и ясен глас. — Защото...

Но аз не чух останалото; очите ми се отдръпнаха от лицето му, не зная по каква причина, и се отправиха към отсрещния край на църквата. Същият човек изникваше иззад органа и прекосяваше галерията отново. Само че той не бе имал време да се върне, а и не би могъл да се върне, без да го забележа. Пронизаха ме хладни тръпки, сърцето ми се сви; макар че реално погледнато това сноване не ме засягаше. Аз продължавах да го гледам; не можех да откъсна поглед от черната одежда и бялото му лице. Когато се изравни с мен, органистът се обърна и се вторачи право в очите ми: поглед на изгаряща и убийствена омраза. Никога не бях съзирал нещо подобно и дано Господ даде никога да не съзирам! Подир това непознатият излезе през същата онази врата, през която го бях видял да напуска преди няма и шестдесет секунди.

Направих опит да събера мислите си. В самото начало се чувствах като наранило се малко дете, което събира дъх, за да зареве.

Изключително болезнено беше да се превърна в цел на подобна омраза: и то от напълно непознат за мен човек. Защо той ме мразеше толкова — да мрази човек, когото не е виждал никога преди? За момента всички останали усещания се сляха в едно жегване: дори страхът се подчини пред мъката. В течение на този момент не изпитвах съмнение. Но в следващия започнах да разсъждавам. Усещането, че се случва нещо необичайно, ми се притече на помощ.

Както казах, „Св. Варнава“ е съвременна църква. Тя е малка и добре осветена; с един поглед е възможно човек да обгърне почти цялата ѝ вътрешност. Галерията на органа е осветена добре от редица

дълги прозорци в централния кораб, които са от обикновено, а не цветно, стъкло.

Амвонът се намираще в средата на църквата. Логично беше, че когато съм обърнат към него, нещо, движещо се в западния край, не би могло да остане незабелязано. Нямах нищо необичайно в това, че съм видял органиста: просто бях пресметнал погрешно интервала между първото и второто му преминаване. Втория път той очевидно бе влязъл през другата странична врата. А що се отнасяше до погледа, смутил ме по подобен начин, това бе илюзия, породена от глупашката ми нервност.

Отново се огледах. Хубаво убежище на свръхестествени ужаси, няма що! Спокойното лице на монсеньор Ш., благата му сдържаност и плавните жестове — нима те не прогонваха възможността за противна мистерия? Насочих поглед над главата му и едва не се засмях с глас. Дамата, която поддържаше единия край на кивория, приличащ на разрошена от вятъра покривка, веднага щеше да насочи златния си тромпет към опиталия да се укрие край органа базилиск и да го унищожи. Тази мисъл ми се стори много забавна, така че започнах да се смея над себе си и над всичко друго. Започнах с дъртата харпия край парапета, която бе измъкнала от мен десет сантиметра за вход (виж, казах си, тя повече прилича на базилиск от бледия органист), и, уви, не пощадох и самия монсеньор Ш. Защото набожността ме бе напуснала. През живота си не бях правил подобно нещо, но сега изпитвах желание да се гавря.

Вече не можех да слушам проповедта, защото в ушите ми кънтеше...

С шест проповеди Павел той достигна, макар в лъжителство да го надмина.

И всичко това в такт с фантастични и непочтителни мисли.

Вече не виждах смисъл да оставам тук: трябваше да изляза и да се отърся от обзелото ме настроение на ненавист. Осъзнавах, че постъпката ми е невъзпитана, но въпреки това се надигнах и напуснах църквата.

Пролетното слънце осветяваше протежението на улица „Св. Оноре“ и стана свидетел на стремглавото ми слизане. На единия ъгъл стоеше бъчва, пълна с жълти нарциси, бледи виолетки от Ривиерата, тъмни руски виолетки и бледи зюмбюли сред златист облак мимоза. Улицата бе пълна с люде, излезли да се разходят в неделния ден. Размахал бастун, аз се влях в редиците им, смеейки се. Някакъв човек ме подмина. Той не се обърна към мен, но в белезникавия му профил долових познатото озлобление, което по-рано съзрях в очите му. Задържах погледа си връз него колкото се можеше по-дълго. Дребният му гръб също смогваше да изразява злоба; всяка стъпка, която го отдалечаваше от мен, изглеждаше да го отнася към някакво дело, свързано с унищожението ми.

Самият аз бях започнал да крача бавно, с нозе, които се съпротивляваха на всяко движение. Това беше моментът, в който се досетих за някаква отдавна забравена отговорност. Започваше да ми се струва, че заслужавам онова, с което той ме заплашваше. Въпросното усещане бе свързано с нещо от много далечното ми минало; нещо, лежало забравено през всичките тези години. Забравено, но не и изчезнало. Сега то се канеше да се надигне и да се изправи насреща ми. Но аз възнамерявах да избягам. Затътрусих се колкото се може по-бързо по улица „Риволи“, прекосих площад „Конкорд“ и излязох на кея. С измъчени очи наблюдавах слънцето, проблясващо през бялата пяна на фонтана, която обмиваше гърбовете на бронзовите речни богове; през далечната Арка, постройка от аметистова мъгла; сред безбройните сиви стъбла и оголени клони. И го видях отново да крачи по една от алеите на Кралския булевард.

Аз оставих крайбрежието и на сляпо поех по „Шанз-Елизе“ към Арката. Залязващото слънце запращаше лъчите си сред моравата на Кръговия площад: сред сиянието познайникът ми седеше на пейка, заобиколен от деца и млади майки. Той се бе превърнал в обикновен минавач, излязъл на разходка, също като останалите и също като мен. Тази си мисъл аз едва не изрекох на глас, през цялото време загледан в изгарящата омраза върху лицето му. Но той не гледаше към мен. Не ми обърна внимание и докато провлачвах натежалите си нозе по-близо към него. Знаех, че с всяка наша среща го отвеждам по-близо до успеха на противната му цел. И все пак се надявах да се спася.

Последните лъчи на залеза се промъкваха под свода на Триумфалната арка. Аз я прекосих и се изправих лице в лице срещу него. Бях го оставил далеч зад себе си по „Шанз-Елизе“, а ето че той идваше насреща ми, заедно с потока люде, завръщащи се от Булонския лес. И мина тъй близо до мен, че ме докосна. Под широките тъмни одежди кльощавото тяло бе непоклонимо като стомана. Непознатият не изглеждаше забързан или уморен, не издаваше никакви чувства. Цялото му същество изразяваше едно-единствено нещо: волята и способността да ми причини зло.

С мъка видях как той продължава надолу по улицата, сред блясъка на колела, сбруи и шлемове на швейцарските гвардейци.

Много скоро го изгубих от поглед; тогава се обърнах и побягнах — в Булонския лес и отвъд. Не знаех къде отивам, но след неопределено време бяг нощта ме завари да седя на масичка пред едно кафене. Бях се върнал в Булонския лес. Бяха изминали часове от момента, в който за последно бях зърнал органиста. Физическата умора, съчетана с умствена, не ми оставяше сили да мисля и чувствам. Уморен бях, толкова бях уморен! Копнеех да се оттегля в квартирата си. Този копнеж се преля в решителност да поема към дома. Но това означаваше дълъг път.

Аз живея в Драконовия двор. Това е пространството между две постройки, което свързва улиците „Рен“ и „Драконова“.

Този проход е достъпен само за пешеходци. Над входа откъм улица „Рен“ има балкон, под който наднича метален дракон. От двете си страни дворът е притиснат от стените на високи и стари постройки. Огромни порти, които през деня прилепват към стените на арките, нощем затварят прохода, така че закъснелият жител може да влезе единствено като позвъни на някоя от по-малките вратички. Вътре паважът е по-нисък и събира мръсни локви. Стръмни стълбища отвеждат до вратите на самите постройки. Приземният етаж най-често е зает от вехтошарски магазини и ковачи. През целия ден уличката кънти от еката на чукове и метал.

На пръв поглед дворът изглежда мърляв, но над него има уют и честен труд.

Пет етажа над земята се намират ателиетата на архитекти и художници, а също и бърлогите на вечни студенти (като мен), избрали

да живеят сами. Макар че, когато за пръв път се преместих да живея тук, бях млад и не бях сам.

Наложих ми се да повървя, преди да се натъкна на карета, но накрая, почти край Триумфалната арка, намерих свободен файтон.

От Арката до улица „Рен“ пътят с кола е почти половин час, особено когато става дума за файтон с уморен кон, цял ден развеждал летовници.

По пътя имаше много възможности отново да зърна врага си, но той не се възползва от нито една от тях. Скоро почти бях достигнал убежището си.

Пред обширната порта се бяха струпали деца, които си играеха. Нашият портиер и съпругата му разхождаха черния си пудел сред тях и се стараеха да вдвояват ред; по тротоара крачеха няколко двойки. Аз отвърнах на поздравите им и побързах да вляза.

Всички обитатели на дворчето се бяха струпали на улицата. Мястото изглеждаше пусто, осветено от няколко окачени високо фенера, които мъждукаха.

Както казах, моята квартира се намираше на последния етаж, приблизително в средата на уличката. До нея се стигаше по стълбище, отвеждащо почти до улицата, спирано само от малък пасаж. Аз се спрях на прага му. Познатите стари стълби се издигаха пред мен, за да ме отведат до отдих и сигурност. Тогава нещо ме накара да погледна над дясното си рамо. И да видя преследвача си на не повече от десет крачки. Изглежда той бе влязъл едновременно с мен.

Врагът ми крачеше целенасочено, нито бързо, нито бавно, но право към мен. И този път той ме гледаше. За пръв път от сблъсъка ни в църквата погледите ни се събраха отново. Това ми показа, че моят час е настъпил.

Аз отстъпих обратно долу и се обърнах към улица „Драконова“. Възнамерявах да избягам именно в тази посока. Но очите му загатваха, че никога няма да успея.

Струваше ми се, че цяла вечност двамата се придвижваме в пълно мълчание в двора: един отстъпващ и един настъпващ. Най-сетне върху мен падна сянката на арката и следващата ми стъпка ме отведе под самата порта. Тук възнамерявах да се обърна и да изскоча обратно на улицата. Но сянката се оказа мракът на преграда: тези врати бяха затворени. Осъзнах това не толкова по чернотата, която не ми

позволяваше да продължа, а по изражението на лицето му: то проблясваше в мрака, все по-близо! Гробната хладина и неотстъпчивостта на метала бяха все на негова страна. Нещото, което ме бе заплашвало, бе пристигнало: то се съсредоточи и изскочи от сенките, за да се нахвърли връз мен. Адските очи щяха да нанесат удара. Отчаян, аз впах гръб в портите, решен на последен отпор.

Столове простъргаха по каменния под; с шумолене богомолците се надигаха. Копието на гвардееца потрепваше по южната пътека, предвождащо монсеньор Ш. към сакристията.

Коленичилите монахини преустановиха унеса си, прекръстиха се и се отдалечиха. Издокараната ми съседка също се надигна. По време на отдалечаването си тя смогна да хвърли неодобрителен поглед към лицето ми.

Полумъртъв, поне според усещанията ми, и същевременно непоносимо чувствителен, аз постоях още няколко мига, преди на свой ред да се надигна и да се отправя към изхода.

Неусетно съм заспал по време на проповедта. Или? Погледът ми го откри да прекосява галерията. Видях го в профил; слабоватата ръка, обвита в черно; тя приличаше на един от онези дяволски неназоваеми инструменти, които са използвали инквизиторите.

Но аз му бях избягал, макар очите му да бяха настоявали, че бягството е невъзможно. Или? Бях ли избягал в действителност? Онова, което му даваше власт над мен, изникна от празнотата, в която се бях надявал да го съхраня. Защото вече можех да го разпозная. Смъртта и онова противно свърталище на погубени души, където слабостта ми го бе запратила отдавна: те го бяха променили за всеки друг поглед, но не и за моя. Бях го разпознал почти в първия миг; нито за момент не се бях усъмнил в целта на идването му. И сега знаех, че докато тялото ми е оставало в безопасност в църквицата, той е преследвал душата ми в Двора на дракона.

Отправих се към вратата. Органът зазвуча. Ослепителна светлина изпълни църквата и скри олтара от погледа ми. Хората, арките, сводестият покрив — всичко това изчезна. Прогорените ми очи се повдигнаха, за да видят черни звезди, надничачи сред небосвода; влажните ветрове от езерото Хали охладиха лицето ми.

И далеч, отвъд левги облачни вълни, видях луната да се окъпва сред пръски. Там кулите на Каркоса се издигаха.

Смъртта и онова противно свърталище на погубени души, където слабостта ми го бе запратила отдавна: те го бяха променили за всеки друг поглед, но не и за моя. А сега чувах гласа му да се усилва и гърми сред светлината. Сияние, изливащо се връз мен като вълни от огън. И докато потъвах в дълбините, чух Краля в жълто да пошепва на душата ми:

— Страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.